

IZRADA I PROVOĐENJE INDIVIDUALIZIRANIH I PRILAGOĐENIH PROGRAMA

VI. Učiteljsko vijeće

24.2.2014.

Mia Masnjak

Ljubica Subašić Pavelić

SADRŽAJ

- 1. Opći dio- Zakoni, Pravilnici**
- 2. Definicija i podjela teškoća**
- 3. Postupak dobivanja rješenja o primjerrenom obliku školovanja**
- 4. Koraci u izradi programa**
- 5. Radionica**

1. Opći dio

- **ZAKON
O ODGOJU I OBRAZOVANJU U OSNOVNOJ I
SREDNJOJ ŠKOLI**
- **PRAVILNIK O OSNOVNOŠKOLSKOM
ODGOJU I OBRAZOVANJU UČENIKA S
TEŠKOĆAMA U RAZVOJU**
- **HNOS**

ZAKON O ODGOJU I OBRAZOVANJU U OSNOVNOJ I SREDNJOJ ŠKOLI

- Članak 65.

(1) Učenici s teškoćama su:

- učenici s teškoćama u razvoju,
- učenici s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju i emocionalnim problemima,
- učenici s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturnim i jezičnim čimbenicima.

(2) Vrste teškoća iz stavka 1. ovoga članka na temelju kojih učenik ostvaruje pravo na primjerene programe školovanja i primjerene oblike pomoći školovanja propisuje ministar.

(3) Posebne nastavne planove i programe za školovanje učenika iz stavka 1. podstavka 1. ovoga članka, donosi ministar.

(4) Vrstu teškoća iz stavka 2. ovog članka, primjereni program školovanja i primjereni oblik pomoći za pojedinog učenika utvrđuje povjerenstvo iz članka 20. ovog Zakona.

PRAVILNIK O OSNOVNOŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

- Članak 3.
- (1) Programska pomoć obuhvaća različite vrste programa i oblika školovanja koji se provode u redovitim ili posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama.
- (2) Programska pomoć školovanju učenika ostvaruje se:
 - A) Primjerenum programima školovanja:
 - - redovitim programom uz individualizirani pristup,
 - - prilagođenim programom uz individualizirani pristup,
 - - posebnim programom uz individualizirani pristup,
 - - posebnim programom za stjecanje kompetencija uz individualizirani pristup;
 - B) Dodatnim odgojno-obrazovnim i rehabilitacijskim programima:
 - - programom produženoga stručnog postupka,
 - - programom edukacijsko-rehabilitacijskih postupaka,
 - - rehabilitacijskim programima;
 - C) Primjerenum oblicima školovanja:
 - - nastavom u redovitoj odgojno-obrazovnoj ustanovi,
 - - nastavom u posebnoj odgojno-obrazovnoj ustanovi,
 - - nastavom u kući/nastavom na daljinu,
 - - nastavom u zdravstvenoj ustanovi.

PRAVILNIK O OSNOVNOŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

I. ŠKOLOVANJE UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU U REDOVNOJ ŠKOLI

- **Članak 4.**

Potpuna odgojno-obrazovna integracija ostvaruje se uključivanjem učenika s lakšim teškoćama u razvoju u razredni odjel osnovne škole, u pravilu od I. do IV. razreda.

U razredni odjel mogu se uključiti do tri učenika s teškoćama u razvoju, a takav odjel ne može imati sveukupno više od 25 učenika.

Učenik s teškoćama u razvoju iz stavka 1. ovoga članka svladava redovne ili prilagođene nastavne programe individualiziranim postupcima i posebnom dodatnom pomoći defektologa odgovarajuće specijalnosti.

Članak 5.

- Prilagođeni program iz članka 4. ovog pravilnika je program primjerен osnovnim karakteristikama teškoće u djeteta, a u pravilu pretpostavlja smanjivanje intenziteta i ekstenziteta pri izboru nastavnih sadržaja obogaćenih specifičnim metodama, sredstvima i pomagalima.
- Prilagođeni program izraduje učitelj u suradnji s defektologom odgovarajuće specijalnosti.
- Posebna dodatna pomoć iz članka 4. ovoga pravilnika ostvaruje se u posebno opremljenom prostoru u školi, s defektologom odgovarajuće specijalnosti i trajnim ili povremenim uključivanjem u rehabilitacijske programe specijaliziranih organizacija.

HNOS

- Temeljne su sastavnice Nacionalnoga okvirnoga kurikuluma:
 - društveno-kulturne i odgojno-obrazovne vrijednosti
 - ciljevi koji izražavaju očekivana učenička postignuća tijekom odgoja i obrazovanja odgovarajući na pitanja: koja znanja svaki učenik treba usvojiti te koje vještine, sposobnosti i stavove treba razviti
 - načela kao smjernice odgojno-obrazovne djelatnosti
 - metode, sredstva i oblici rada
 - odgojno-obrazovna područja kao temeljni sadržaj
 - ocjenjivanje i vrjednovanje učeničkih postignuća i škole.

2. Definicija i podjela teškoća

PRAVILNIK O OSNOVNOŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

Orijentacijska lista vrsta i stupnjeva teškoća u razvoju

(sastavni je dio pravilnika)

1. OŠTEĆENJA VIDA
2. OŠTEĆENJA SLUHA
3. POREMEĆAJI GOVORNO-GLASOVNE KOMUNIKACIJE
I SPECIFIČNE TEŠKOĆE U UČENJU
4. TJELESNI INVALIDITET
5. MENTALNA RETARDACIJA
6. POREMEĆAJI U PONAŠANJU UVJETOVANI
ORGANSKIM FAKTORIMA ILI PROGREDIRAJUĆIM
PSIHOPATOLOŠKIM STANJEM
7. AUTIZAM
8. POSTOJANJE VIŠE VRSTA I STUPNJEVA TEŠKOĆA U
PSIHOFIZIČKOM RAZVOJU

1. OŠTEĆENJE VIDA

- sljepoća
- slabovidnost

2. OŠTEĆENJE SLUHA

- gluhoća
- nagluhost

3. POREMEĆAJI GOVORNO-GLASOVNE KOMUNIKACIJE I SPECIFIČNE TEŠKOĆE U UČENJU

- Poremećajima govorno-glasovne komunikacije (glas, govor, jezik, čitanje, pisanje) smatraju se oni kod kojih je, zbog ireparabilnih organskih i funkcionalnih promjena u centralnom i perifernom neuromuskularnom sustavu, komunikacija govorom otežana ili ne postoji, pa je stoga potrebno osigurati primjerene uvjete za osposobljavanje i zaštitu

SPECIFIČNE TEŠKOĆE U UČENJU

su smetnje u području:

- čitanja (disleksija, aleksija),
- pisanja (disgrafija, agrafija)
- računanja (diskalkulija, akalkulija)

- Disleksiјa i disgrafija

→ poremećaji u pisanome jeziku, u savladavnju čitanja, pisanja i nerijetko i računanja zbog nemogućnosti da se ispravno dekodiraju pisani simboli jezika i da se automatiziraju mentalne akcije koje su temelj tog dekodiranja

- Diskalkulija

→ djelomičan poremećaj u procesu usvajanja matematike koji se može pojavljivati u svim ili samo određenim matematičkim područjima, napreduju ali puno sporije

- **Akalkulija**

→ potpuna nemogućnost za izvođenje računskih operacija

- **Dispraksija**

→ poremećaj na neurološkoj osnovi, razvojne koordinacije i sindrom nespretnog djeteta, prisutan od rođenja, podrazumijeva teškoće motornog planiranja pokreta te nemogućnost izvedbe brzih i vještih pokreta

4. TJELESNI INVALIDITET

-oštećenja, deformacije, funkcionalne ili motoričke smetnje, zbog kojih je potrebna zaštita i sposobljavanje za život i rad pod primjerenim uvjetima

- Uzroci ovoga stanja jesu:
 - oštećenja lokomotornog aparata,
 - oštećenja centralnog nervnog sustava,
 - oštećenja perifernog nervnog sustava,
 - oštećenja nastala kao posljedica kroničnih bolesti drugih sustava

5. Mentalna retardacija (INTELEKTUALNE TEŠKOĆE)

-stanje u kojem je značajno otežano uključivanje u društveni život, a povezano je sa zaustavljenim ili nedovršenim razvojem intelektualnog funkcioniranja što je utvrđeno na osnovi medicinske, psihologejske, defektološke i socijalne ekspertize

6. POREMEĆAJI U PONAŠANJU

-na temelju medicinske, psihologejske, pedagoške i socijalne ekspertize, utvrđeno je da su uvjetovani organskim faktorom ili progredirajućim psihopatološkim stanjem, te zahtijevaju osposobljavanje za život i rad u primjerenim uvjetima te primjenjivanje odgovarajućih socijalno-zaštitnih oblika

7. AUTIZAM

-stanje kod kojeg je došlo do poremećaja emocionalne stabilnosti, inteligencije, psihomotornih sposobnosti, verbalne i socijalne komunikacije. Osnovna znakovitost autizma je povlačenje u sebe, poremećaji glasovno-govorne komunikacije te nesvrhovita aktivnost i perseveracija

8. POSTOJANJE VIŠE VRSTA I STUPNJEVA TEŠKOĆA

-u psihofizičkom razvoju uključuje dvije ili više njih predviđenih ovom orijentacijskom listom

3. Postupak dobivanja rješenja o primjerenom obliku školovanja

- HNOS preporučuje izradu Individualiziranih odgojno-obrazovnih programa (IOOP) za učenike s posebnim obrazovnim potrebama, polaznicima redovne OŠ
- Individualizirani rad s učenicima podrazumijeva potrebu izrade pojedinačnih nastavnih programa
- Programi imaju različite razine, ovisno o odgojno-obrazovnim potrebama učenika, a sadržavaju ciljeve, sadržaje, metode, rokove, vrednovanje i osobe zadužene za njegovu provedbu

- IOOP izrađuje se za sve učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama temeljem

Rješenja Ureda države uprave i Odluke učiteljskog vijeća škole

1. Zapažanja učitelja → str. suradnici
2. Razgovor s roditeljima → suglasnost
3. Šk. liječnica na temelju zapažanja → obrada
4. Obrada → rezultati
5. Stručno povjerenstvo za utvrđivanje psihofizičkog stanja djeteta → predlaže primjereni program školovanja i primjereni oblik pomoći uz suglasnost roditelja
6. Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport → Rješenje
7. Rješenje → izrada i provođenje IOOP

IOOP

- izraditi program za svakog učenika s teškoćom neovisno o tome je li potrebno prilagoditi sadržaj ili je samo potrebno provođenje individualiziranih didaktičko- metodičkih postupaka
- podrazumijeva ili **planiranje nastavnim planom i programom propisanih ciljeva/postignuća ili njihovo redefiniranje i planiranje primjerenih ind. postupaka**, a njegova se učinkovitost prati i evaluira
- Izrađuju ga učitelji u suradnji s stručnim timom i roditeljima
- dostupan roditelju, praćen i evaluiran kao osnova za daljnje planiranje
- Na kraju šk.god. učitelji i stručni tim trebali bi izraditi izvješće o postignućima kao i smjernice za daljnji rad

Etape izrade IOOP

1. inicijalna procjena,
2. određivanje nastavnih predmeta i sadržaja,
3. razine usvajanja sadržaja,
4. vremenske dimenzije (kratkoročni i dugoročni ciljevi i zadatci),
5. izbor metoda, individualiziranih postupaka, sredstava i pomagala,
6. praćenje i ocjenjivanje postignuća učenika

Izrada se temelji na inicijalnoj procjeni sposobnosti, interesa i potreba učenika („jakih strana”), a tek potom na procjeni područja koja treba razvijati

POUČAVANJE

Obrazovni sadržaji i ciljevi

STRATEGIJE POUČAVANJA I UČENJA

Metode, postupci,
oblici i zahtjevi

KURIKULUM USMJEREN NA UČENIKA

VREDNOVAJE I OCJENJIVANJE

Načini, vrste, oblici aktivnosti

PEDAGOŠKI REZULTATI

Znanja, sposobnosti,
vrednote

Ključna zadaća je uspostaviti sklad između učenikovih sposobnosti ili nesposobnosti i svih sastavnica kurikuluma

4. Koraci u izradi programa

- Tko?
- Što ?
- Koliko?
- Kako?

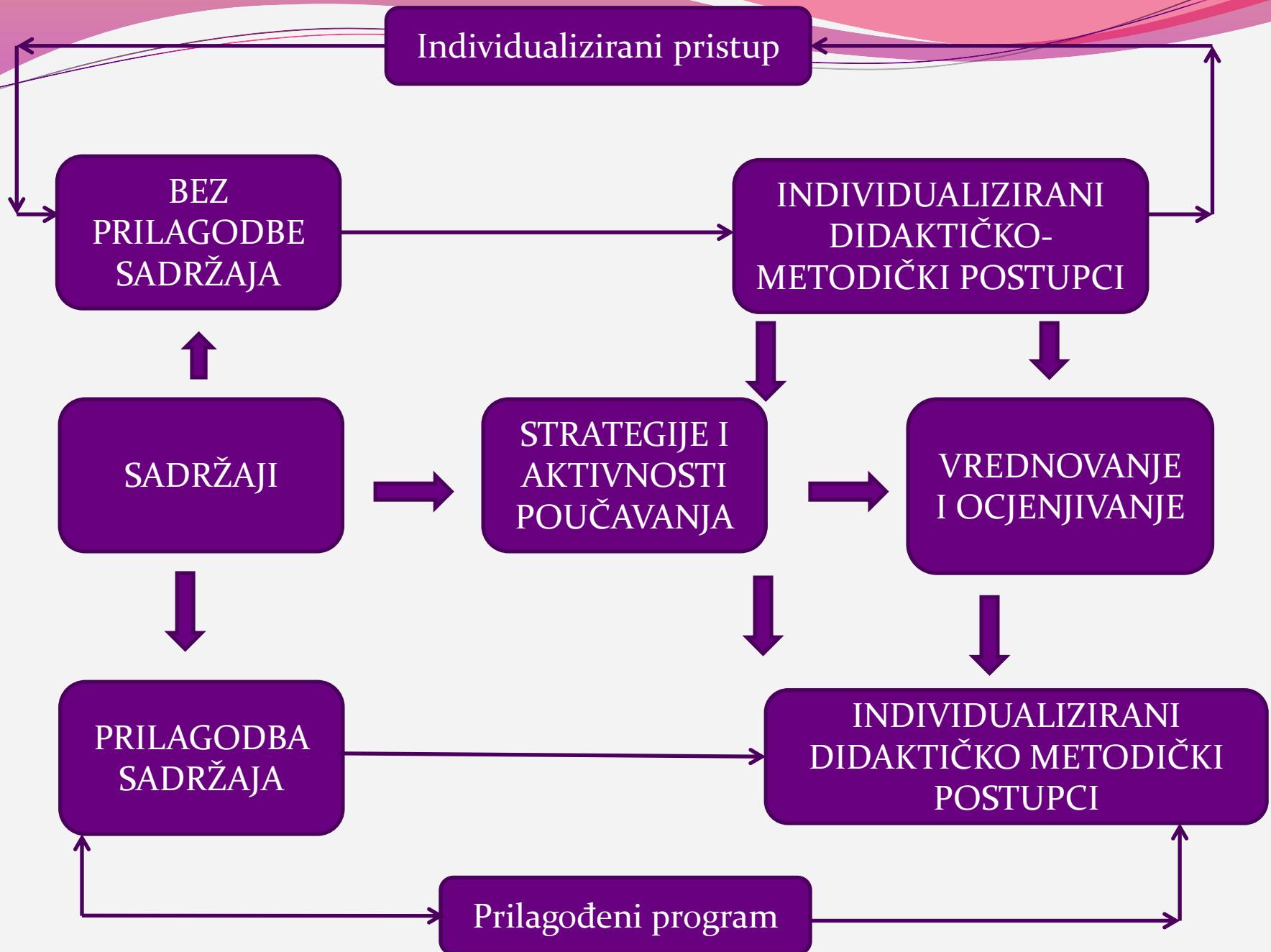
KORACI SE RAZLAŽU NA 10 PITANJA

1. Postoji li potreba za IOOP-om u nastavnom procesu?
2. Iz čega se o njoj zaključuje?
3. Koji su po učenika/ce problemski nastavni predmeti?
4. Koje strategije rada nisu učinkovite?
5. Koja su područja teškoća učenika/ce?
6. Kako utječu na razrednu klimu i komunikaciju?
7. Koje su posebnosti učenika/ce u odnosu na područje teškoća?
8. Koje su obrazovne osobitosti i kako se iskazuju u nastavnim predmetima u stjecanju znanja i obrazovnih vještina?
9. Kakav plan podrške je potrebno izraditi i što je potrebno prilagoditi: razine kompetencija, ciljevi, sadržaji, strategije, aktivnosti, zahtjevi u poučavanju?
10. Kolika je uspješnost učenika/ce po izvođenju programa kreiranja indiv. Podrške?

Inicijalna
procjena
učenika/ce

Plan/program
podrške
IOOP

Vrednovanje i
ocjenjivanje
postignuća

TKO?

- INICIJALNA PROCJENA
- Lista inicijalne procjene sastoji se od 2 dijela:

RAZVOJNE TEŠKOĆE UČENIKA

Tko je moj učenik?, Koja je njegova povijest?, Koje su njegove vještine, sposobnosti, interesi, potrebe, „jake i slabe strane”?

OSOBITOSTI ŠKOLSKOG UČENJA

Procjenom se utvrđuje koja je razina razvijenosti određenih vještina/ sposobnosti unutar pojedinih područja

Naziv škole:	Razred:
Ime i prezime:	Razrednik/ca:
Datum:	
Individualizacija ciljeva/ obrazovnih postignuća (opseg i dubina)	
Individualizacija didaktičko- metodičkog materijala	
TEŠKOĆE PRISUTNE KOD UČENIKA/CE NA PODRUČJU (opservacija):	
Percepcije	
Mišljenja	
Govora	
Pažnje	
Koncentracije	
Pamćenja	
Motorike	
Emocija	
Ponašanja	
Predmeti za koje se izrađuje IOOP	
OSOBITOSTI ŠKOLSKOG UČENJA NA PODRUČJIMA:	
Komunikacije	
Brojenja, računanja i mjerena	
Praktičnog rada	
Orijentacije	
Strategija učenja	
Usvojenost i iskazivanje znanja	
Sociološki oblici rada	

- Što s rezultatima procjene?
- Pitam se...

Koje su potrebe mog učenika?

Što trebam učiniti da me učenik bolje razumije, da lakše savladava sadržaj, pamti, shvaća, bude samostalniji?

Kako da ga motiviram?

Npr. MAPS tehnika

- 1. Koja je povijest te osobe?
- 2. Koji je tvoj san za tu osobu?
- 3. Koja je tvoja noćna mora za tu osobu?
- 4. Tko je ta osoba?
- 5. Koje su njene dobre strane, sposobnosti i talenti?
- 6. Koje su potrebe te osobe?
- 7. Kako bi izgledao idealan školski dan za tu osobu i što je potrebno da bi se to ostvarilo?

IZRADA PLANA I PROGRAMA PODRŠKE

ŠTO? KOLIKO?

Plan/program podrške

1. Što će učiti?
2. Hoće li ciljevi ostati isti?
3. Kako ću ih prilagoditi?
4. Koji opseg i dubinu sadržaja ću predvidjeti?
5. Koje ću aktivnosti provesti? Kako?
6. Kojim u prilagođenim metodama, sredstvima i oblicima rad?
7. Koje ću zahtjeve postaviti kako bi postigao bolje?
8. Kako ću motivirati?

KAKO?

1. PLANIRAJTE I PROVODITE PODRŠKU U SADRŽAJIMA UČENJA

- istaknite bitno, sažmite, pojednostavite semantički izraz, vizualno predočite sadržaj, razložite složene pojmove

2.USKLADITE METODE, SREDSTVA I OBLIKE RADA S POTREBAMA UČENIKA

- odredite primjereni kanal primanja info., prilagodite govorni izraz, omogućite uspješno čitanje, olakšajte pismeno izražavanje, koristite uspješnu demonstraciju, uključite učenika u praktičan rad, brinite se o primjenosti sredstava i opreme

3.POSTAVITE OSTVARIVE ZAHTJEVE

- preispitajte zahtjeve vezane uz primjenu zadatka, predvidite višekratno vježbanje i ponavljanje, razmotrite zahtjeve vezane uz vrijeme rada, brinite o zahtjevima vezanim uz samostalnost učenika, primjenim zahtjevima potičite aktivnost učenika

4.POTIČITE EMOCIONALNO-SOCIJALNE ODNOSE

- Emocionalno- socijalna klima u razredu, pozitivno ozračje, pozitivni stavovi, podrška vršnjaka, prikladna/realna očekivanja od strane, razumijevanje i prihvatanje učenika s teškoćama, poticati poželjne odnose u razredu, suradničko učenje

POTICAJNO VREDNOVANJE I OCJENJIVANJE

1. POSTIGNUĆA UČENIKA

- Koliko je napredovao? Kolika je uspješnost učenika?

2. PRIKLADNOST PROGRAMA

- Trebam li što promijeniti u planiranju, programiranju, pripremanju i proučavanju ili u odabiru ocjenjivačkih postupaka i aktivnosti?

Ispunite svrhu
vrednovanja i
ocjenjivanja

Temeljite vrednovanje i
ocjenjivanje na dostižnim
obraz. ciljevima

Koristite se strategijama
primijenjenim
poučavanju:

- odredite najprimjereni oblik provjere
- Prilagodite zahtjeve i sredstva (pomagala, produljeno vrijeme pisanja od 35% do 100%)
- Odredite zadaće osobnog pomagača

Odaberite primjerene
ocjenjivačke postupke i
aktivnosti

- provodite više analitičkog ocjenjivanja
- upotrebljavajte formativno ocjenjivanje
- provodite ocjenjivanje na osnovu jasnih mjerila
- uočite vrijednost dijagnostičkog ocjenjivanja
- pridajte važnost odabiru ocjenjivačkih aktivnosti
- vodite brigu o domaćim zadaćama

U provođenju
vrednovanja i ocjenjivanja
izbjegavajte osobne
pogreške

LITERATURA

- “Diferencirana nastava u inkluzivnoj školi”, Đ.Ivančić
- Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi
(Narodne novine, broj: 87/08., 86/09., 92/10., 105/10., 90/11.,
16/12. i 86/12.)
- Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika
s teškoćama u razvoju
- HNOS

That's all Folks!